

Primii creștini

La început un cult obscur, creștinismul a devenit în doar trei secole religia oficială a Imperiului Roman. Supraviețuind conflictelor și invaziilor barbare, creștinismul a făcut legătura dintre lumea antică și cea medievală.

Informațiile noastre despre Isus din Nazareth și istoria începuturilor creștinismului sunt foarte limitate. Iudeea a fost o mică provincie a Imperiului Roman, iar mișcările religioase de aici au atras atenția romanilor doar atunci când au început să tulbure liniștea publică. Singurele documente despre viața lui Iisus sunt cele patru Evanghelii, scrise după o generație sau mai mult după moartea sa, între 70-100 d.Hr. și conțin mai degrabă informații despre misiunea și mesajul său, decât detalii biografice. Și, de vreme ce acestea se contradic uneori între ele, la fel ca și alte surse, Evangheliile conțin în mod evident goluri de memorie, înțelegerea greșită a unor fapte și probabil deformări intenționate ale realității.

“Regele Iudeilor”

Totuși, nu există motive de îndoială referitoare la principalele fapte prezentate în Evanghelii: și anume că Isus a fost un evreu care propovăduia pocăința, încetarea săvârșirii de păcate, abandonarea preocupărilor lumești, iubirea bunătății și o iminentă Judecată de

Mike Dixon

Un mozaic din secolul 6 îl prezintă pe Iisus, îmbrăcat în uniformă militară romană, înarmat cu crucea martiriului, în locul sabiei. El stă deasupra leului și șarpelui, simboluri ale puterii.

Palestina din timpul lui Iisus, era condusă de guvernatori subordonați Romei. Herod Antipas a condus Galileea (4 î.Hr.-39 d.Hr.), care, împreună cu anumite porțiuni din nordul Palestinei, erau principalele zone în care Iisus predica.

Apoi, în urma căreia sufletele pierdute vor fi condamnate la pedeapsa eternă. În cele din urmă, Iisus a fost judecat și crucificat de romani, fiind considerat infractor politic (acamat “Rege al Iudeilor”), probabil la solicitarea dușmanilor săi din rândurile preoților evrei. Discipolii săi l-au proclamat lung-așteptatul Mesia (în greacă Christos, “Cel Ales”) și au declarat că l-au văzut în carne și oase după moartea sa și au asistat la ridicarea sa la cer.

Conform cercetărilor recente, Iisus s-a născut în anul 6 î.Hr. și a fost crucificat între 29-33 d.Hr., când Pilat din Pont era guvernatorul Iudeei (26-36 d.Hr.). Aceasta a fost o perioadă de tulburări și conflicte, cu separări

nete între bogați și săraci și între “zeleții” anti-romani și cei ce colaborau cu cuceritorii străini. Existau de asemenea secte cu interese opuse în cadrul iudaismului, dominând o atmosferă de zel și așteptare. Aceste lucruri reies din manuscrisele de la Marea Moartă, descoperite în deșert în vremuri contemporane, care reflectă credința unei secte semi-monastice în venirea lui Mesia, care avea să scape de sub dominația romană.

Răscoala evreilor

Au rămas puțini adepți ai lui Iisus în rândurile evreilor, pentru că (în ciuda motivelor pentru care a fost executat) el nu a promis libertatea politică, ci un regat “al lumii de dincolo”. Prin urmare, evreii au declanșat o mare răscoală (66-73 d.Hr.), după care romanii au devastat Ierusalimul și au masacrat, după un asediu îndelungat, luptătorii evrei refugiați la Masada. În 132 d.Hr. evreii s-au răsculat din nou, de această dată urmându-l pe Simon Bar Kochba, care s-a proclamat Mesia, fiind în cele din urmă înfrânt.

În timpul vieții lui Iisus, el și apostolii săi s-au considerat evrei, iar acest lucru a rămas neschimbat pentru o perioadă după moartea

☐ Această hartă prezintă călătoriile Sf. Pavel și răspândirea creștinismului până la începutul secolului al 4-lea.

☑ Capul din bronz al Împăratului Constantin, secolul 4. Acesta a fondat o nouă mare capitală, Constantinopol, în 330 d.Hr., iar în timpul domniei sale, creștinismul a devenit religie națională.

sa: creștinii erau mai degrabă o sectă a evreilor decât o religie separată. De fapt, primele convertiri la creștinism din afara Iudeii au avut loc în rândurile comunităților evreiești, răspândite în orașe din întregul Imperiu Roman. Iudaismul avea și el adepți în lumea romană, dar progresul său a fost încetinit de faptul că impunea celor ce nu erau evrei să accepte toate ritualurile acestui cult, inclusiv practicarea circumciziei.

Decizia creștinilor de a nu adopta aceste ritualuri, a oferit noii credințe un avantaj important, distanțând-o de asemenea de iudaismul ortodox. Și mai importantă a fost doctrina impusă de marele apostol misionar Sf. Pavel – după care Isus nu a fost un Mesia uman, ci însuși Fiul divin al lui Dumnezeu, trimis în lume să izbăvească omenirea de păcate prin propriul său sacrificiu. Prin aceste concepte, creștinismul s-a impus ca o religie aparte.

Persecuția

Nu se cunosc prea multe amănunte despre creștinismul secolului I d.Hr., cu excepția faptului că împăratul Nero i-a acuzat pe creștini de izbucnirea incendiului de mari proporții, care a distrus cea mai mare parte a Romei în anul 64 d.Hr.; probabil profețiile creștinilor referitoare la Judecata de Apoi au dus la presupusa vină a acestora. Persecuțiile ce au urmat au fost groaznice dar de scurtă durată, iar în Imperiul Roman a domnit liniștea până în 112 d.Hr., când administratorul imperial, Pliniu cel Tânăr, i-a scris împăratului Traian, întrebându-l cum să se descurce cu creștinii. Traian l-a sfătuit să-i pedepsească pe toți cei care se făceau cunoscuți, dar să nu îi caute sau să ia în considerare denunțurile anonime.

Principala infracțiune a creștinilor consta în refuzul lor de a se închina împăratului și zeilor romani. Romanii erau pregătiți să tolereze orice religie, deși le era greu să înțeleagă existența unei exclusivități religioase, care interzicea unei persoane să se închine și

Middle East Archive

☐ În peșterile de la Qumran, locașul unei grupări religioase, au fost găsite fragmente din peste 600 de manuscrise. Cunoscute sub numele de Manuscrisele de la Marea Moartă, aceste manuscrise includ primele texte ale Vechiului Testament.

Împăratului și lui Isus Hristos. De asemenea, aceștia au acceptat chiar și refuzul evreilor de a se supune, de vreme ce religia lor era un cult național vechi. Însă creștinismul căpătase noi forme și probabil un caracter subversiv. O parte a oamenilor de rând credeau acest lucru, deși nu se știe exact de ce: la sfârșitul secolului 2 d.Hr. au avut loc izbucniri anti-creștine violente la Lyons și Smyrna, iar creștinii erau adesea considerați "partea negativă a rasei umane".

Aceștea se datorau probabil faptului că creștinii se închinau Dumnezeului lor în particular, în case ale credincioșilor (bisericele au apărut doar în secolul 4) și îi excludeau pe cei care nu erau membri ai comunității lor. Aceștia aveau un spirit evanghelic – adesea o dorință arzătoare pentru martiriu – care îi

Ancient Art & Architecture

înstrăina și îi deranja pe vecinii lor. De asemenea, creștinii nu își îndeplineau obligațiile cetățenești – în ochii romanilor – refuzând să poarte arme. Forma credinței lor îi deosebea de ceilalți; existau două acte sacramentale, botezul și împărtășania, în cadrul căreia este retrăită simbolic Cina cea de Taină.

Credința într-o iminentă Judecată de Apoi i-a făcut pe creștini să fie reticenti față de lucrurile lumesti fiind înclinați să urmeze întocmai instrucțiunile lui Isus "de a nu se gândi la ziua de mâine". Însă, deoarece se părea că Judecata de Apoi nu era foarte apropiată, comunitățile creștine au început să se organizeze; au fost aleși diaconi, presbiteri și

● Biserica Hagia Eirene din secolul 6, în Istanbul. Bisericile de tip bazilici nu au apărut decât în secolul 4. Înainte creștinismul se practica în case particulare.

● După crucificarea lui Isus, discipolii sSăi au devenit apostoli. Sarcina lor era aceea de a răspândi mesajul lui Isus. Această sculptură îl arată pe Petru dictându-i o scrisoare lui Marcu, un alt apostol.

● Miracolul lui Isus: mersul pe Marea Galileei, este reprezentat în această pictură în miniatură, realizată în manuscrisul din secolul 11, *Evangheliile de Aur*.

tru ordinea socială. Creștinismul putea să confere simțul solidarității, care putea împiedica destrămarea Imperiului Roman; iar acesta pare să fi fost unul dintre motivele pentru care Împăratul Constantin îl susținea cu îndârjire. Sprijinul său a oferit creștinismului ultima aprobare și imboldul de care avea nevoie.

Convertire la creștinism

Legenda spune că Împăratul Constantin a avut o viziune, în urma căreia acesta a atribuit victoria sa decisivă, de la Podul Milvian (312), Dumnezeului creștin. Prin urmare, împăratul i-a convins pe rivalii săi să accepte toate religiile, încurajând el însuși creștinismul, deși formal rămăsese devotat cultului Soarelui Necucerit. Doar după ce a devenit stăpânul întregii lumi romane, în 324, el s-a declarat creștin. Primul Conciliu ecumenic (din întreaga lume) al Bisericii a avut loc la Niceea în 325; faptul că Împăratul Constantin a prezidat reuniunea a demonstrat atât importanța politică pe care și-o asumase Biserica, cât și rolul principal pe care împăratul intenționa să-l aibă în cadrul acesteia.

Conciliul de la Niceea a fost convocat în special pentru a rezolva disputele, asupra unor chestiuni legate de doctrină, între cei care au format partidul ortodox și adepții lui Arius. Asemenea dispute îi spulberau împăratului Constantin speranța că religia creștină va menține imperiul unit. Ereziiile – adică concepte în contradicție cu dogmele bisericești – își câștigau de multe ori sprijinul din provincii ca Egiptul, care erau nemulumite de dominația romană. În următoarele secole, Biserica a condamnat ca ereticii conceptele lui Arius (arianismul), nestorianismul, monofisismul, precum și alte interpretări ale doctrinei creștine, refuzând să accepte alte opinii în rândurile sale.

În acest scop, Biserica a fost sprijinită de stat. În 391, Împăratul Teodosius I a interzis

episcopi, care jucau un rol important în întreaga lume. S-au făcut compromisuri și cu această lume, în special abandonarea pacifismului creștin, care se pare că a existat înainte de secolul 4. Totuși, refuzul creștinilor de a se supune Împăratului a continuat să provoace ostilități oficiale. Aceasta era mai degrabă neîndeplinirea datoriei sociale, decât o problemă religioasă: se credea că practicarea cultului imperial (credința în calitatea divină a Împăratului) va menține unit Imperiul Roman, din ce în ce mai fragil. Prin urmare, creștinii erau în general persecutați în timpul perioadelor de criză, când se făceau eforturi disperate de revenire la normal: sub Decius (250-51) și Valerianus (257-58), sub Dioclețian (303-5) și a succesorului său din est, Galerius (305-11).

În ciuda ororilor ce le caracterizau, aceste persecuții au fost de scurtă durată – și până la urmă e posibil ca ele să îi fi îndârjit pe supraviețuitori, fără să amenințe credința. În realitate, împărații au trebuit să accepte faptul că practicantii creștinismului erau prea numeroși pentru a fi nimiciți. Până în 300 d.Hr., aceștia erau încă o minoritate, însă una puternică – aproximativ 10% din populație.

Creștinismul a apărut atunci când încrederea în sine și optimismul Imperiului Roman erau pe punctul de a se prăbuși, iar situația generală luase o întorsătură urâtă. Adorarea vechilor zei romani devenise o simplă formalitate, deși domina o dorință arzătoare pentru convingeri religioase. Diferiți zei și culte au pătruns din est în Imperiul Roman, creștinismul confruntându-se cu rivali formidabili, cu care avea, însă, anumite trăsături comune. De exemplu, multe "religii misterioase" erau caracterizate prin drame ale morții și învierii, în care persoana credincioasă "se renăștea".

Un cult superior

Cu toate acestea, creștinismul avea anumite avantaje față de alte culte. Acesta oferea un Dumnezeu personal și posibilitatea nemuririi, la fel ca religiile misterioase. Însă, spre deosebire de acestea, se adresa tuturor, nu doar inițiativilor. Simțul creștin al comunității era foarte puternic, bazat pe o egalitate spirituală completă între săraci și bogați, stăpâni și slujitori. Deoarece acesta propovăduia indiferența față de lucrurile lumești și supunerea în fața unei autorități supreme, nu era o amenințare pen-

⦿ Acest manuscris francez din secolul 15 prezintă convertirea lui Pavel, în urma unei viziuni cu Iisus. Pe atunci funcționar evreu, Pavel călătorea spre Damasc, pentru a-i aresta și a-i aduce în fața judecării pe creștinii pe care urma să-i găsească. Expansiunea mișcării creștine timpurii s-a datorat în mare parte călătoriilor misiunare ale Sf. Pavel.

toate formele de credință ne-creștină, care erau acum considerate ca alcătuind "păgânismul"; cuvântul provine probabil din pagus, "om de la țară", deoarece vechile credințe erau greu de înlăturat în mediul rural, dăinuind timp de secole. În 438, Teodosius II a emis legi conform cărora arianii și nestorienii trebuiau uciși. Din persecutați, creștinii au ajuns să fie persecuțori.

Noi ideologii

Până în secolul 5 d.Hr., mai mulți gânditori – Părinții Bisericii – au oferit creștinismului o bază intelectuală impresionantă, împrumutând elemente importante ale filozofiei grecești. O altă mare realizare a fost traducerea Bibliei în limba latină de către St Jerome (345-420). Dar, între timp, Imperiul Roman de Apus a fost invadat de barbari, iar în 476 a încetat chiar să mai existe. Succesul universal

⦿ Arestarea lui Iisus în Grădina Ghetsemani. Se crede că preoții evrei s-au aflat în spatele acestei arestări, prezentându-L pe Iisus în fața autorităților romane ca pe un insurgent politic periculos.

al creștinismului a fost confirmat de graba cu care au fost convertiți noii conducători barbari, deși, pentru un timp, cei mai mulți dintre ei au adoptat crezul eretic arian. Condițiile nefavorabile i-a făcut pe oameni să se izoleze, urmând exemplul deja stabilit în Est. În anul 529, această mișcare a început să fie organizată, când St Benedict a fondat Monte Cassino, prima mănăstire a ordinului benedictin. Începând cu această perioadă, monasticismul avea să joace un rol deosebit de important în viața europenilor.

Centre rivale

Italia fiind în ruine, episcopii din Roma – papii – au devenit apărători ai credinței și valorilor civilizației, exprimându-și pretenția de a se afla la conducerea întregii Biserici. Cu toate acestea, Roma a avut trei rivali puternici în Alexandria, Antiohia și capitala Imperiului Roman de Răsărit, Constantinopol. Apoi, în secolul 7 d.Hr., Alexandria și Antiohia au fost cucerite de arabi. Roma și Constantinopol au rămas centrele celor două tradiții creștine – latină și greacă – care în cele din urmă, aveau să se separe complet.

DATE IMPORTANTE

6 î.Hr.	Nașterea lui Iisus din Nazaret
29-33 d.Hr.	Crucificarea lui Iisus din Nazaret
64 d.Hr.	Roma este incendiată; creștinii sunt persecutați
66-73	Revoltă în Iudeea; Ierusalimul devastat (70)
312	Creștinismul devine religie tolerată
324	Constantin devine stăpân peste lumea romană și se declară creștin
325	Conciliul de la Niceea
330	Fondarea Constantinopolului
361-363	Împăratul Iulian "Apostatul" încearcă să reinstaureze păgânismul
391	Teodosius desființează păgânismul
438	Codul lui Teodosius
476	Prăbușirea Imperiului Roman de Apus
529	Sf. Benedict fondează Monte Cassino

⦿ Iisus a fost judecat de Pilat din Pont, procuratorul roman la Ierusalim. Spălarea mâinilor pentru a-i face pe evrei și nu pe romani responsabili pentru moartea lui Iisus, este o tradiție creștină. Aceste picturi datează din secolul 15.

